

Шушпанов Д.Г.
д.е.н., проф., завідувач відділу
відділу демографічного моделювання та прогнозування
Інституту демографії та соціальних досліджень
ім. М.В. Птухи НАН України
Пошелюжний В.М.
аспірант
Інститут демографії та соціальних досліджень ім. М.В. Птухи
Національної академії наук України
м. Київ, Україна

ДЕМОГРАФІЧНІ ВИКЛИКИ ПОВОЄННОГО ВІДРОДЖЕННЯ УКРАЇНИ

В останнє десятиліття Україна зіткнулася зі непростими випробуваннями, викликаними конфліктом на сході країни. Повномасштабне вторгнення російського агресора, яке триває уже майже два роки, лише посилило усі деструктивні процеси. Агресія російської федерації завдала Україні величезних збитків та катастрофічних втрат, які мають серйозний вплив на різні аспекти життя суспільства. На жаль, наслідки цієї жорстокої війни будуть відчуватися ще довгі роки, навіть по її завершенню.

Однією з найсерйозніших проблем, з якими стикатиметься країна під час війни, є демографічна криза. Від початку повномасштабного вторгнення в Україні загинуло десятки тисяч людей, а мільйони були змушені покинути свої домівки та емігрувати. Ці втрати призвели до різкого скорочення чисельності населення на декілька мільйонів осіб, а також до зміни дисбалансу статевовікової структури країни. Така демографічна ситуація може мати негативні наслідки для розвитку національної безпеки, соціальної сфери, економіки та культури України у майбутньому.

За прогнозами Інституту демографії та соціальних досліджень ім. М.В. Птухи, через втрати внаслідок війни, зниження народжуваності, підвищення смертності та еміграцію, до 2030 року населення України може становити приблизно 35 мільйонів осіб [1]. Не заважаючи на те, що військові дії на території України й досі перебувають в активній бойовій фазі, варто уже задуматися про демографічні ризики, які створила війна для українського суспільства.

Повоєнне відродження України буде супроводжуватися низкою демографічних викликів. Одним з найважливіших завдань буде відновлення чисельності та структури населення до довоєнних показників. Для цього Україні потрібно розробити та реалізувати комплексну стратегію відновлення країни, яка б враховувала демографічні виклики і сприяла покращенню якості життя населення, стимулювала повернення зовнішніх мігрантів й заохочувала до збільшення народжуваності.

Для початку, необхідно забезпечити безпеку для громадян України на її території, що є найважливішим завданням. Забезпечення безпеки – це першочерговий пріоритет, без якого неможливо досягнути успіху в інших

сферах. Виконання цього завдання, стане фундаментом для відновлення економіки та поповнення населення країни [3, с. 55-56].

Задля зменшення впливу демографічної кризи в країні, потрібно вжити заходи, спрямовані на підтримку народжуваності, наприклад, стимулювання народжуваності за допомогою фінансових інструментів та надання пільг молодим сім'ям з дітьми. Україна також повинна сприяти підтримці сімей з дітьми, полегшувати доступ до медичної допомоги та освіти для дітей, а також пропагувати позитивне ставлення до сім'ї та дітей [2, с. 28-31].

Ще одним важливим стимулом демографічного зростання є підвищення очікуваної тривалості життя та зменшення передчасної смертності завдяки успішній профілактиці та ефективному лікуванню хронічних захворювань та активному сприянню здоровому способу життя.

Для подолання демографічних викликів, спричинених війною, Україні необхідно буде забезпечити економічне зростання та створення робочих місць. Це допоможе зменшити безробіття і підвищити доходи населення, що призведе до зростання народжуваності. Створення нових робочих місць, покращення умов і оплати праці, забезпечення прав та свобод громадян дозволить запобігти масовій еміграції населення. Україна також потребуватиме мігрантів для збільшення робочої сили. Це може допомогти компенсувати втрату населення внаслідок війни.

Ще одним важливим кроком є відновлення житлових будинків і соціальної інфраструктури. Оскільки руйнування житла та інфраструктури призвело до того, що мільйони людей в Україні опинилися в неналежних умовах для життя. Відновлення цих об'єктів є необхідною умовою для повернення населення.

Впровадження цих заходів потребуватиме значних зусиль та ресурсів. Однак без їх реалізації успішне відновлення України буде неможливим. Відповідь на демографічні виклики повоєнного відродження України буде визначати її майбутнє. Для успішного відновлення країни буде потрібно забезпечити зростання чисельності населення та його демографічної якості.

Демографічні виклики післявоєнного відродження України є складними та мають багато аспектів. Подолання цих викликів вимагає спільних зусиль і ретельного планування з боку уряду, громадян та міжнародної спільноти. Тільки разом Україна зможе подолати ці виклики та відновити своє суспільство.

Література:

1. У 2030 році населення України становитиме 35 мільйонів – соціологи. Укрінформ – актуальні новини України та світу. URL: <http://surl.li/mtдка>.
2. Повоєнне відродження України. Візія відділення економіки Національної академії наук України. Київ, 2022. 34 с. URL: <http://surl.li/mtdkd>.
3. Лібанова Е. М. Щодо повоєнного відродження України. *Вісник НАН України*. 2023. № 2. С. 55-61. URL: <https://doi.org/10.15407/vsn2023.02.055>